

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Cieľom návrhu zákona je plnenie záväzku z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020 – 2024, ktorého zámerom je „*zjednotenie financovania škôl a školských zariadení pod ministerstvom školstva a bude priamo výkonom prenesených kompetencií financovať vzdelávanie vo všetkých typoch a druhoch škôl bez ohľadu na zriaďovateľov*“.

V roku 2013 prišlo k nesystémovému kroku v riadení a financovaní škôl a školských zariadení na Slovensku (tzv. ESO). V dôsledku tejto zmeny časť škôl a školských zariadení riadi a financuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a časť Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

Nesystémovosť a komplikovanosť je najmarkantnejšia pri (ne)dosahu rezortu školstva na špeciálne školy a školské zariadenia, ktoré riadi a financuje rezort vnútra. Dôsledkom toho je, že v niektorých prípadoch prichádza:

- k segregácii žiakov z marginalizovaných rómskych komunít,
- k chybnému alebo cielenému zaradovaniu žiakov bez mentálneho znevýhodnenia do prúdu špeciálneho školstva.

Dôsledkom je:

- že žiaci, ktorí sú takýmto spôsobom neprávom zaradovaní do špeciálnej školy, po ukončení vzdelávania nezískavajú tzv. nižšie stredné vzdelanie (ekvivalent ukončeného druhého stupňa bežnej základnej školy, v medzinárodnom kontexte označovaný ako ISCED 2),
- títo žiaci získavajú iba primárne vzdelanie, teda ekvivalent ukončeného prvého stupňa bežnej základnej školy (ISCED 1),
- následne nemajú možnosť pokračovať vo vzdelávaní na bežnej strednej škole,
- tým sa významne znižujú ich šance zamestnať sa a nájsť uplatnenie v dospelom živote.

V súvislosti s nadmernou segregáciou žiakov z marginalizovaných rómskych komunít do špeciálnych škôl čelí od apríla 2015 Slovenská republika infringementu č. 2015/2025 zo strany Európskej komisie.

Základom riešenia je nutná systematická podpora a prípadne kontrola:

- fungovania špeciálnych škôl,
- diagnostiky,
- zaradovania špeciálnych škôl a špeciálnych tried do siete škôl a školských zariadení,
- možnosti zlúčiť špeciálne školy s bežnými základnými školami v prípade, že sa potvrdí chybná či cielená diagnostika a teda neopodstatnenosť špeciálnej školy,
- cielene reintegrovať žiakov zo špeciálnych škôl do bežných základných škôl.

Zákon má za cieľ:

- odstrániť aktuálne nesystémové prerozdelenie kompetencií, riadenie a financovanie škôl a školských zariadení
- zjednotiť kompetencie pod rezort školstva s cieľom prispieť k efektívne fungujúcemu rezortu,
- dohliadnuť na efektívne fungovanie špeciálnych škôl určených pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, najmä s mentálnym znevýhodnením,
- eliminovať prípady chybné či cielenej segregácie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do špeciálnych škôl.

Čo sa týka agendy odborov okresného úradu v sídle kraja, sú:

- pre školstvo – určené pre špecifický okruh adresátov, odborné zložky – školy, samospráva, zriaďovatelia, kontrolné a inšpekčné orgány,
- pre ostatné oblasti (napr. životné prostredie, stavebníctvo a pod.) – určené pre „bežného občana“.

Školská agenda nie je určená bežnej verejnosti, zmena by teda neznamenal zhoršenie prístupu verejnosti k poskytovaným službám štátu na úseku školstva. Cieľom je zlepšiť fungovanie miestnej štátnej školskej správy, a to nielen z pohľadu ministerstva školstva, ale aj ministerstva vnútra, ktoré tak nebude zaťažované touto špecifickou agendou.

Administratívne, riadiace činnosti a finančné toky v regionálnom školstve sú:

- komplikované pre výskyt duplicít medzi oboma ministerstvami,
- neprehľadné a komplikované, keďže v súčasnosti je financovanie v oblasti školstva predmetom
 - dvoch rozpočtových kapitol,
 - dvoch rezortných informačných systémov,
 - často dvojitej administratívy, čo platí aj pre „spätný tok“ – napríklad žiadosti o úpravy rozpočtu.

Návrat k modelu miestnej štátnej správy v školstve v pôsobnosti ministerstva školstva zabezpečí:

- prevzatie súčasnej agendy odborov školstva okresných úradov v sídle kraja bez zmien v jej obsahu,
- prevzatie zriaďovateľských pôsobností pri niektorých druhoch škôl a školských zariadení (najmä vo vzťahu k deťom a žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami),
- zjednotenie a sprehľadnenie financovania regionálneho školstva v jednej rozpočtovej kapitole,
- odstránenie doterajších obmedzení v praktickom výkone činnosti okresných úradov - odborov školstva, spôsobených práve dvojkoľajným systémom riadenia.

Návrh zákona bol pripravený v spolupráci s ministerstvom vnútra a prerokovaný so Združením miest a obcí Slovenska, Úniou miest Slovenska, Odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy na Slovensku, Slovenskou komorou učiteľov a Najvyšším kontrolným úradom SR, pričom návrhu na integráciu činností okresných úradov v sídle kraja v oblasti školstva bola všetkými oslovenými subjektmi vyslovená významná podpora.

Návrh zákona predpokladá pozitívne aj negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, a nepredpokladá vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, so zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi platnými v Slovenskej republike, s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.